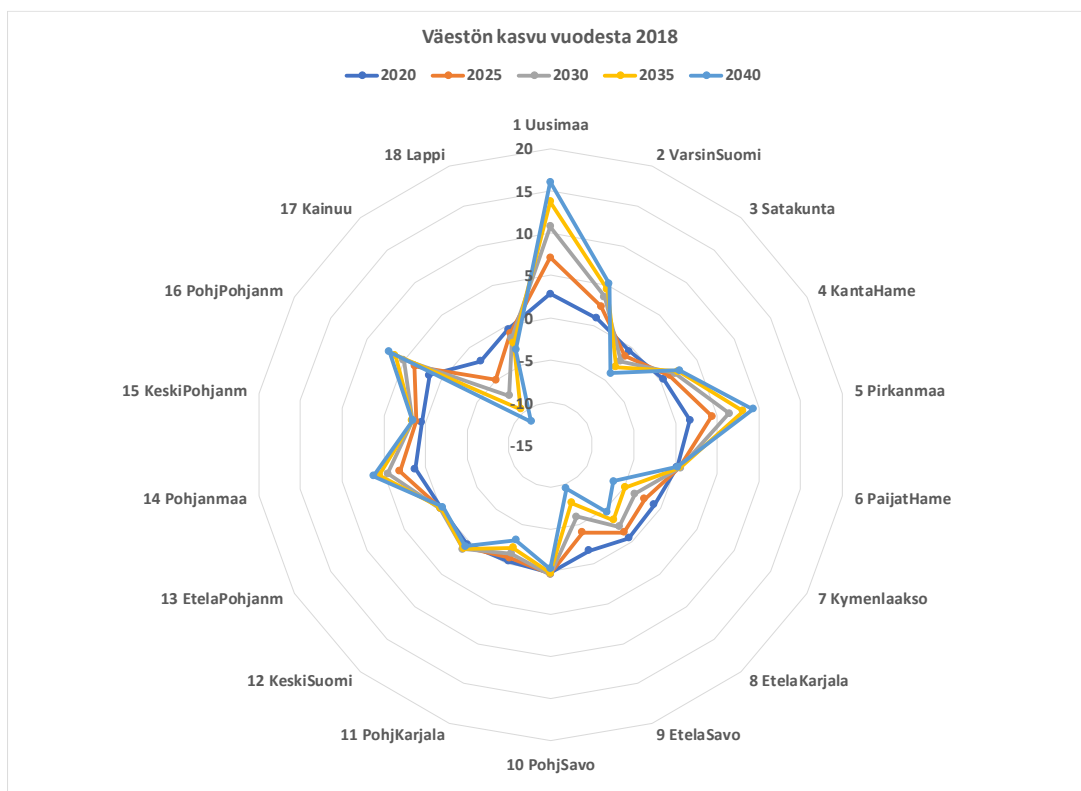
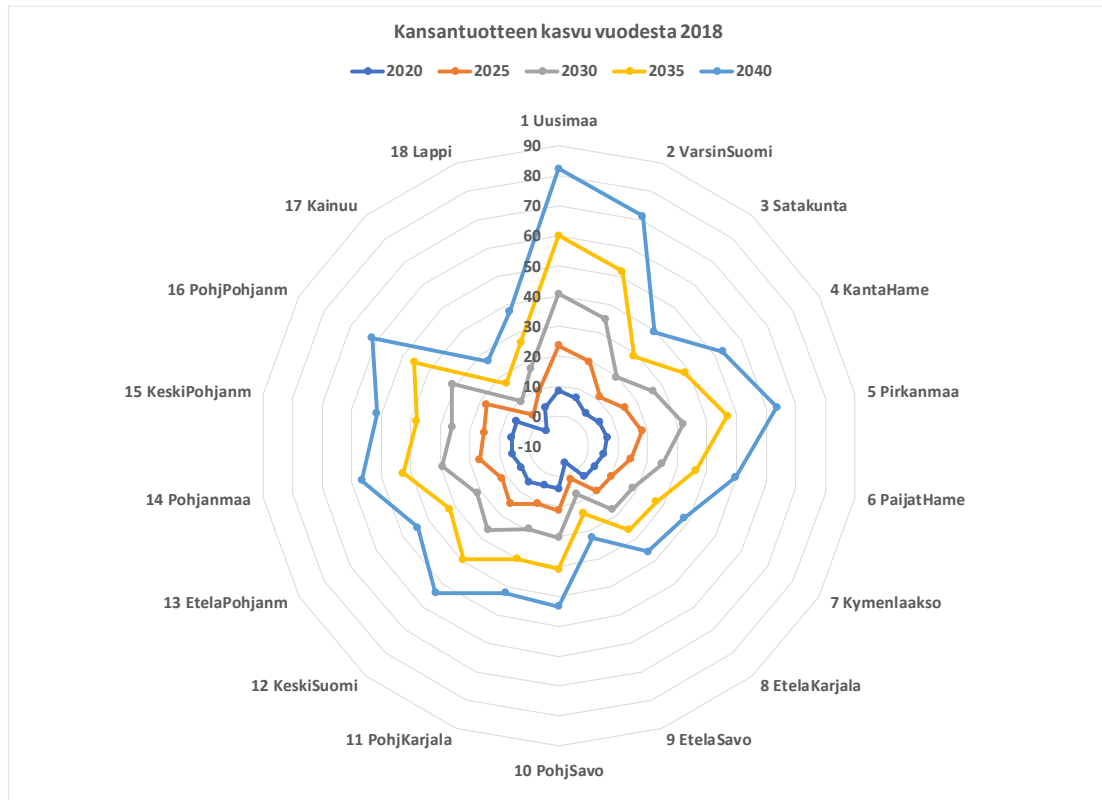

Tässä raportoitavassa skenaariossa kansantalouden lähivuosien kehitysarvio perustuu VM:n syksyn 2018 ennusteeseen. Pidemmällä aikavälillä toimialakehityksen taustalla ovat pitkän aikavälin tuottavuus- ja kysyntätrendit sekä julkisten menojen osalta etenkin väestöennuste. Julkisen talouden osalta monet rakenteelliset uudistukset ovat hyvin merkittäviä, koska ilman niitä julkisen talouden alijäämä jatkaisi kasvuaan (Honkatukia, Lehtomaa ja Kohl 2018). Keskeinen, tulevaisuuden kasvuedellytyksiä parantava politiikkatoimi on käynnistynyt eläkeuudistus, joka lisää työn tarjontaa etenkin 2020-luvulle tultaessa noin kolmella prosentilla vanhaan järjestelmään verrattuna. Skenaariossa on mukana myös julkisia menosäästöjä, jotka pienentävät julkisten sektorien menopainetta ja vapauttavat resursseja talouden muiden sektorien käyttöön.

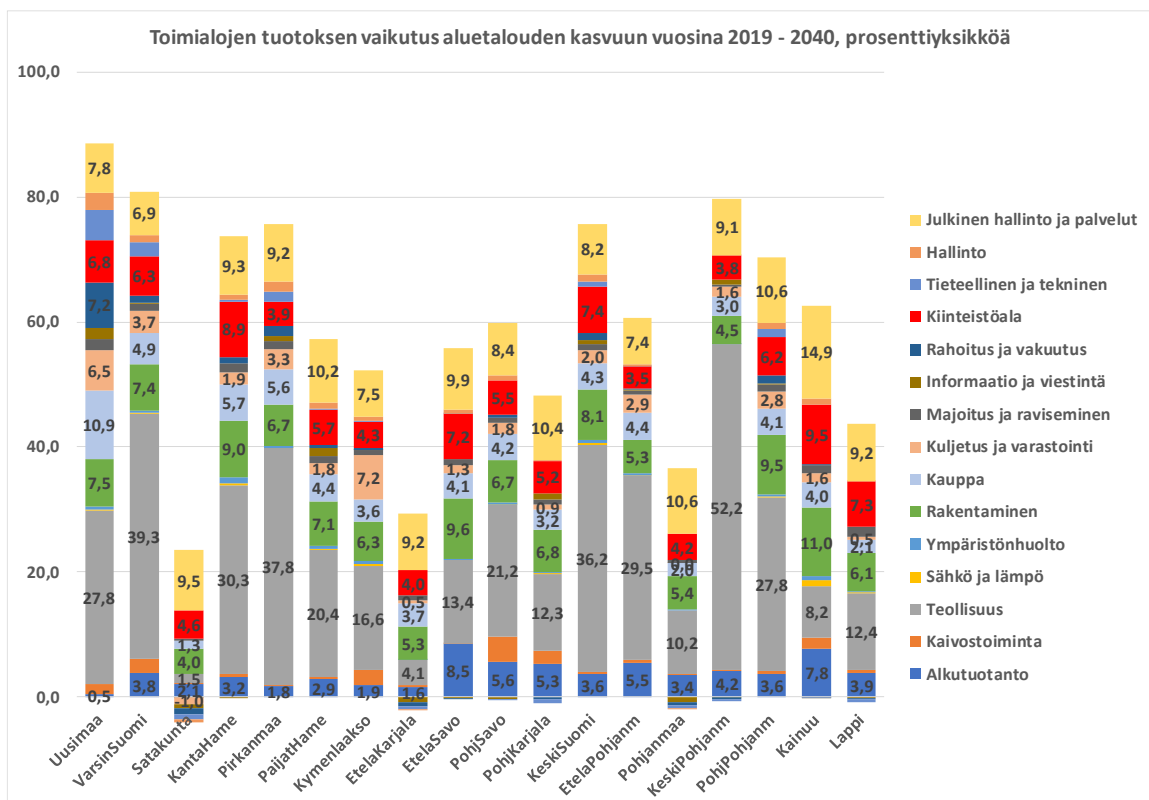

Kuva 6: Väestön kasvu 2018 – 2040, prosenttia.

Aluetalouden perusskenaario on laadittu kullekin maakunnalle niiden omista väestö- ja elinkeinorakenteista lähtien, mutta koko kansantalouden tasoisia tuloksia hyödyntäen. Aluetalouden, kuten koko kansantaloudenkin keskeinen kasvunlähde on käytettävissä oleva työvoima. Niinpä aluetasolla talouskasvun suureen kuvaan vaikuttaa ennen kaikkea väestökehitys, sekä väestön kasvun että sen ikärakenteen kautta. Tässä tutkimuksessa käytetään Tilastokeskuksen viimeisintä, alueellista väestöennustetta (2015), jonka mukaan vanhusväestön osuus on monissa maakunnissa jo nyt huomattavan suuri ja sen ennakoitua kasvavan tulevaisuudessa. Väestön keskittyminen kasvukeskuksiin jatkuu, etenkin Etelä-Suomeen, Pirkanmaalle ja Pohjanmaalle, kuten Kuvasta 6 näkyy. Niinpä näiden maakuntien kasvun edellytykset ovat muuta Suomea paremmat. Vanhusväestön osuus kasvaa kuitenkin kaikissa maakunnissa, ja koko maan tasolla keskimäärin kymmenisen prosenttiyksikköä vuoteen 2040 mennessä. Tämä lisää sekä hoivapalveluiden että terveydenhoidon kysyntää ja sitoo työvoimaa syrjäyttäen muiden toimialojen kasvumahdollisuuksia. Eläkeuudistus hidastaa lähivuosina tätä alueellista työvoimavajetta, mutta ei suinkaan pysäytä sitä. Niinpä työvoiman saatavuus on keskeinen talouskasvua aluetasolla rajoittava tekijä.

Kuva 8: Alueellinen kokonaistuotanto

Kuva 7: Toimialojen vaikutus kasvuun 2019 – 2040.

Kuvassa 7 on kuvattu alueellisen kokonaistuotannon kehitystä. Kuvista 6 ja 7 on helppo huomata, kuinka vahvasti väestönkasvu – ja työvoiman saatavuus – korreloivat talouskasvun kanssa. Alueellinen keskittyminen jatkuu skenaariossa hyvin selvänä. Alueiden toimialarakenne vaikuttaa kuitenkin alueelliseen kasvupotentiaaliin, koska tarkastelussamme

otetaan huomioon toimialojen tuottavuuskasvun historiallisesti suuret erot. Selvimmin nämä erot näkyvät juuri työvoimaintensiivisten julkisten palvelujen ja välituote- ja pääomaintensiivisten vientiteollisuuden ja -palvelujen vaikutuksessa talouskasvuun. Kuvaan 8 on koottu toimialojen vaikutus kasvuun 20- ja 30-luvuilla. Kuvasta näkyy, kuinka esimerkiksi Varsinais-Suomessa teollisuuden vaikutus kasvuun on puolitoistakertainen Uuteenmaahan verrattuna, jossa taas julkiset ja yksityiset palvelut ovat kasvuvaikutukseltaan suurempia. Useissa Pohjois-Suomen maakunnissakin teollisuuden vaikutus kasvuun on selvästi muita toimialoja suurempi. Toimialojen kautta tarkasteltuna kasvu siis keskittyy erilaisiin yksityisiin palveluihin (kauppa, liikenne, kiinteistöala) ja teollisuuteen. Investointitarve ja väestön alueellinen keskittyminen näkyvät myös rakentamisen suhteellisen suurena kasvuvaikutuksena. Julkisten palvelujen vaikutus jää pienemmäksi, koska skenaariossa oletetaan, että julkisten palvelujen tuotantoa ja hallintoa onnistutaan tehostamaan.

Honkatukia, J. (2009): VATTAGE – A Dynamic, Applied General Equilibrium Model of the Finnish Economy. VATT Research Reports 150, Helsinki.

Honkatukia, J. (2013): The VATTAGE Regional Model VERM: A Dynamic, Regional, Applied General Equilibrium Model of the Finnish Economy. VATT Research Reports 171, Helsinki.

Honkatukia, Juha (2015). Miksi Suomi sukeltaa – lastuja 2010 –luvulta. Työpoliittinen aikakauskirja 4/2015.

Honkatukia, J., Lehmus, M. (2016): Suomen talous 2015 -2030: Laskelmia politiikkatoimien vaikutuksista. 183.

Honkatukia, J., Lehtomaa, J. ja Kohl, J. (2018): Voiko talouskasvu jatkua? Näkymiä Suomeen vuonna 2040. Työpoliittinen aikakauskirja.

Honkatukia, J., Kohl, J. ja Lehtomaa, J. (2018). Uutta, vanhaa ja sinivalkeista – Suomi 2040. VTT Technology 327. <https://www.vtt.fi/inf/pdf/technology/2018/T327.pdf>